

NAPOVED INTEGRALNE SERIJE:

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja

V čedalje večji meri se soočamo z mnogoterimi, raznolikimi izzivi – od svetovnih do evropskih, slovenskih, lokalnih; od podnebnih sprememb do ekonomskih problemov.

Zato je nujen drugačen pogled na svet okrog nas, nov način razmišljanja in delovanja, preseganje kalupov...

Celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletemo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO.

Drobce rešitev, ki bodo dobre za vse, imamo pred seboj, živimo z njimi – tu, v Sloveniji in Evropi.

Ker »nič ni tako praktično kot dobra teorija« (Lewin), predstavljamo NAČELA, po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir; pravzaprav lahko vodijo do različnih teorij.

In ta načela nas lahko pripeljejo do TEORIJE INTEGRALNEGA RAZVOJA avtorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja.

Praktični primeri njene uporabe z odličnimi praksami (večina iz Slovenije) in novi integralni koncepti bodo sestavljali večino od 100 nadaljevanj v seriji »S pametno integracijo do trajnostnega razvoja«. Objavljali jih bomo v naslednjih nekaj mesecih, praviloma vsak dan od ponedeljka do petka. S pomembnim sporočilom, da je nujno pametno povezati številna prizadevanja in potenciala za trajnostni razvoj v okviru EU.

*Med drugim smo pristop integralnih svetov uporabili pri snovanju novega, trajnostnega modela razvoja za našo državo - poimenovali smo ga Integralna zelena Slovenija. Predstavili smo ga v knjigi **Integral Green Slovenia** (Routledge, 2016), ki smo jo uredili dr. Darja Piciga, prof. Alexander Schieffer in prof. Ronnie Lessem, napisalo pa poleg nas še 42 slovenskih avtorjev. Z Integralno serijo se odzivamo na številne pobude, da bi imeli čimveč gradiv o Integralni zeleni Sloveniji tudi v domačem jeziku.*

In integralna zelena pot lahko prispeva tudi k prihodnosti Evrope.

O vsem tem nas bo v prihodnjih mesecih pisalo več deset avtorjev knjige in drugih integralnih mislecev.

Vse to prvič celostno v slovenskem jeziku in edinstveno v svetovnem merilu.

Prijazno vabljeni k prebiranju, razmišljanju in ustvarjalni uporabi!

Dr. Darja Piciga

ŠTIRINAJSTI TEDEN

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja – 66. nadaljevanje

4. 6. 2018

66. Primerjava scenarijev – možnih poti razvoja Slovenije do leta 2035, kot smo si jih zamislili maja 2008

Avtorica je imela v letu 2008 priložnost, sodelovati v projektu o možnih poteh razvoja Slovenije v času podnebnih sprememb, ki sta ga v sodelovanju s takratno vladno službo za razvoj vodila Patrick Noack in Maddalena Campioni iz mednarodne agencije za scenarije Scenario Development. Potek in rezultati projekta so podrobno opisani v poročilu z naslovom **Scenariji razvoja Slovenije do leta 2035: Trendi in priložnosti v času podnebnih sprememb**¹.

¹ Rezultate projekta povzemamo po slovenski in angleški različici poročila. Izvirno poročilo v angleščini sta sestavila Patrick Noack in Maddalena Campioni, Scenario Development, za projekt, financiran s strani Službe Vlade RS za razvoj, 2008. (http://www.mko.gov.si/fileadmin/mko.gov.si/pageuploads/svo/49seja_Dremelj.pdf). Večino predstavitev scenarijev povzemamo po prilogi k učbenišskemu gradivu za srednje strokovno izobraževanje - NARAVOVARSTVENI

Na ključnem dogodku, dvodnevni delavnici maja 2008, nas je sodelovali 31 strokovnjakov in predstavnikov različnih vladnih in nevladnih sektorjev. Vprašanja, na katera smo skušali odgovoriti, so:

- Kako se lahko prilagodimo učinkom podnebnih sprememb?
- Na kakšen način in za koliko zmanjšati emisije toplogrednih plinov, ne da bi s tem negativno vplivali na blagostanje prebivalcev Slovenije?
- Kako identificirati in izkoristiti razvojne priložnosti in se izogniti negativnim posledicam podnebnih sprememb?

Na delavnici smo:

1. soočili predstave o sedanosti,
2. izrazili domneve o možnem dogajanju v prihodnosti,
3. ter na tej podlagi oblikovali tri zgodbe = scenarije, ki smo jih poimenovali Brez idej, Zelena oaza in Kameleon.

V 65. nadaljevanju *Integralne serije* smo na kratko opisali in z nekaj odlomki predstavili vse tri scenarije. Scenariju Zelena oaza smo namenili največ prostora, ker vključuje široko paleto ukrepov, za katere danes stroka meni, da so nujni za učinkovito soočanje s podnebnimi spremembami: za njihovo blaženje in prilagajanje nanje. V današnjem prispevku pa nas zanimajo analiza scenarijev in primerjave med njimi. Oblikovanje scenarijev za trajnostni razvoj lahko uvrstimo v »severno« pot integralnega razvoja, hkrati s predstavitevijo pomembnih slovenskih prizadevanj za trajnostne cilje obeležujemo Evropski teden trajnostnega razvoja², ki poteka te dni.

Ključni poudarki treh scenarijev

Brez idej = zanikanje

V prvem desetletju (do leta 2020) je očitna **odsotnost vladnega delovanja** za blaženje podnebnih sprememb in prilaganje njihovim učinkom. Ne priznava se, da imajo podnebne spremembe moteče učinke na okolje (**zanikanje motečih učinkov**). Vsi živijo v lažnem upanju, da se bodo problemi rešili sami od sebe.

V tem scenariju odločevalci in drugi akterji ne verjamejo v vplive podnebnih sprememb, zato se kakršnikoli korektivni ukrepi odlagajo do takrat, ko bo že **prepozno**.

Vremenski pojavi postajajo čedalje bolj **ekstremni**. **Negativni učinki** teh čedalje hujših posledic podnebnih sprememb postanejo slovenski vladi opravičilo za bolj in bolj ekstremne in stroge ukrepe. Vlada postane **diktatorska**.

V Sloveniji ni pravega tehnološkega razvoja, še zlasti ne na področju obnovljivih virov energije in energetske učinkovitosti. Zato naša država postane prostor za **umazane tehnologije** iz številnih drugih držav (na primer azijskih), ki so nas daleč prehiteli v razvoju.

TEHNIK, modul TRAJNOSTNI RAZVOJ: Piciga, D. (2010): *Podnebne spremembe: Kaj se dogaja, kaj lahko pričakujemo, kako se lahko odzovemo?*

² Evropska platforma: <http://www.esdw.eu/>, v slovenščini: http://www.mop.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/8282/.

Zelena oaza = ozaveščenost in izobraževanje, razvoj tehnologij

Najboljši možni rezultati so doseženi z **zgodnjimi ukrepi**, katerih gonilo so **tehnološke spremembe**, in s **spremembami stališč in vrednot**. Prebivalstvo sprejme vse načrte in priporočila, nacionalni programi in **predpisi se izvajajo** v največji možni meri, zato so koristi kar največje. **Gospodarstvo** se spreminja tako, da postaja **manj ogljično intenzivno**, in splošni **nacionalni ponos** skupaj s “srečo” sta ključna za doseganje trajne spremembe. Ta scenarij je tisti, s katerim smo pred “krivuljo vplivov”, tako da v čim večji meri **preprečujemo in zmanjšujemo vplive** podnebnih sprememb. Za uresničitev takega scenarija na ravni posamezne države je nujno **globalno sodelovanje**.

Zelena oaza - ključne besede:

- ❖ **PRILAGODITI SE UČINKOM**
- ❖ **ZMANJŠATI EMISIJE (VZROKI)**
- ❖ **RAZVOJNE PRILOŽNOSTI**
- ❖ **BLAGOSTANJE**
- ❖ **GLOBALNO SODELOVANJE**

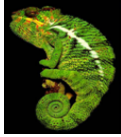
Kameleon = premalo in prepozno

To je zgodba **evolucije: majhna, posamezna prilagajanja** in odzivi za soočanje z vplivi in posledicami podnebnih sprememb. Ni delovanja s pogledom v prihodnost – ni **proaktivne naravnosti**, da se negativnim vplivom dolgoročno izognemo. Sprejemajo se posamezni ukrepi, vendar brez usklajevanja in brez prepričanja, da so nujne odločne in obsežne spremembe: veliko majhnih korakov brez nove poti. Po tem scenariju gremo v pravo smer, ker ljudje čutijo, da je močnejše odzivanje na podnebne spremembe potrebno, vendar pa je vsakokratni odziv **premajhen in prepozno za doseganje kakršnegakoli trajnejšega vpliva**. Prepozno je, da bi se izognili izpostavljenosti silam, ki so povezane s podnebnimi spremembami.

Katere so najpomembnejše vrednote?

V konceptualnem okviru integralnih svetov in modelu Integralne zelene Slovenije postavljamo vrednote v središče razvojnega modela. Kako se vrednote kažejo v treh scenarijih iz leta 2008?

	<p>Brez idej</p> <p>Glavne vrednote so bogastvo in gospodarska rast za vsako ceno, prepričanje, da je najboljši model za doseganje zadovoljstva utelešen v tržnem kapitalizmu iz devetdesetih let prejšnjega stoletja in zgodnjih let 21. stoletja. Ni ločevanja med BDP in porabo energije.</p>
	<p>Zelena oaza</p> <p>Ljudje po tem scenariju nadvse cenijo svojo deželo ter lepoto okolja, kulture in individualno lepoto, ki jo ponuja. Glavni cilj je ohraniti in izboljšati stanje v Sloveniji, kot je bilo leta 2008. Odgovornost do prihodnje generacije in splošna globalna odgovornost.</p>

Kameleon

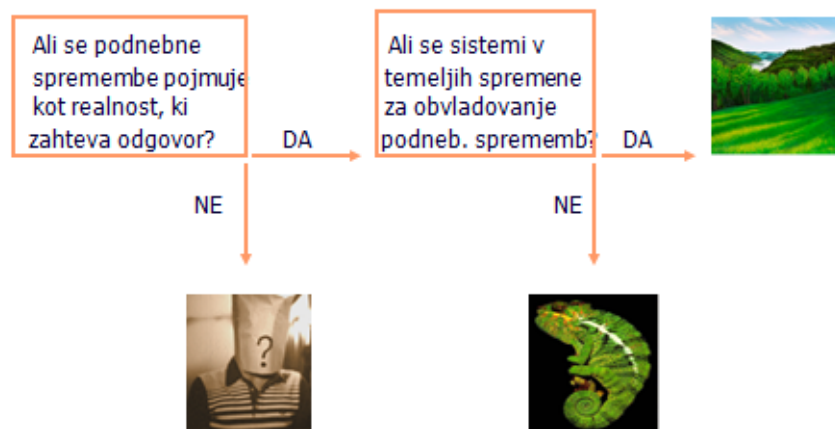
Vrednoti sta individualizem in pomanjkanje skupne odgovornosti. Ljudje zelo cenijo svoj življenjski slog; medtem ko so se nekateri pripravljani in zmožni prilagoditi novim razmeram, je razširjeno mnenje, da se bo ob morebitnih okoljskih spremembah država lahko prilagodila in rešila.

Ločevalne točke med scenariji

Za preprost prikaz ukrepov blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje na zelo splošni ravni nam je v pomoč grafični prikaz v nadaljevanju. Ta slika ponazarja temeljne ločevalne točke, ki vodijo v posamezne scenarije. Na primer:

- S prvo ločevalno točko presojamo, ali so podnebne spremembe realnost, na katero se je treba odzvati. Scenarij Brez idej zahteva najmanj truda in organizacije, torej je to scenarij, ki ne priznava, da si podnebne spremembe zaslužijo poseben odziv. Pri preostalih dveh scenarijih (Kameleon in Zelena oaza) se podnebne spremembe obravnavajo kot pojav, ki zahteva odziv.
- Druga ločevalna točka razlikuje med zadnjima dvema scenarijema in določa, ali sisteme bistveno spremenimo, da bi se lahko ukvarjali s podnebnimi spremembami. Kameleon se ne odziva s spremembo finančnega, gospodarskega, vzgojno-izobraževalnega, širšega družbenega in drugih sistemov, temveč s prilagajanjem. Na drugi strani pa po scenariju Zelena oaza delujemo na številnih ravneh zakonodajnega sistema, spreminjamo finančne, poslovne in druge sisteme in ponovno opredeljujemo, kaj v tem novem okolju pomenita sreča in zadovoljstvo.

Ločevalne točke med scenariji

Velja si zapomniti:

Verjetnost, da se bo katerikoli od treh scenarijev dejansko uresničil, kot je opisano, je majhna, vendar je možno, da se bodo uresničili elementi iz vseh treh scenarijev. Ti scenariji so koristni za izziv obstoječim načinom razmišljanja.

V prihodnjem prispevku bomo spoznali še en pomemben poskus, da se Slovenija, v skladu s scenarijem Zelena oaza, prebije med vodilne trajnostne države v svetu.

Dr. Darja Piciga